

Til OED

Oversendt via postmottak@oed.dep.no

Oslo 1.3.2022
Vår ref: Asle Strand

Strømsstøtte – Samfunnsbedriftenes innspill til OED etter møte 16.2.22

Innledning

Samfunnsbedriftene viser til et godt møte med statsråden den 16.februar og følger som avtalt opp med oppsummering og utdypning av innspill til det videre arbeidet med støtteordninger for strømsstøtte. Dette inkluderer konkrete innspill omtale en del generelle punkter som er viktige i den totale vurderingen av strømmarkedet og sluttkundenenes situasjon.

Strøm er en nødvendighetsvare som et moderne samfunn er helt avhengig av og som folk ikke greier seg uten i hverdagen. Engasjementet rundt strømprisene er derfor helt forståelig. Vi mener bransjen og myndighetene må ta et ansvar utover forsyningssikkerhet, og bidra til trygghet for kundene i den situasjonen vi er i nå.

Våre anbefalinger bygger på noen grunnleggende felles mål:

- **Folk og næringsliv** trenger trygghet for framtidige strømlleveranser – at den kommer – og til akseptable priser
- **Norge og kraftbransjen** trenger at innbyggerne har tillit til energisystemet vårt
- **Verden** må gjennomføre en energitransformasjon – også i en urolig politisk tid

Dagens støtteordning, som varer ut mars, slår inn for husholdninger når den gjennomsnittlige strømprisen for måneden overstiger 70 øre/kWh. Mye tyder på at strømprisene vil overstige 70 øre også i de påfølgende månedene.

Samfunnsbedriftene mener at det er riktig og viktig at myndighetene nå legger til rette for *en mer langsiktig ordning*.

Overordnet

Vi har i dag følgende situasjon og problem:

- Markedet virker, generelt – men det er perioder/elementer som trenger korreksjon
- Vi har i dag et prisproblem, ikke et hydrologisk problem. Dette skyldes
 - Nettutfordringer
 - Høye strømpriser utenlands
- Uforutsette høye og varierende priser er ikke gunstig for noen – verken for myndigheter, kraftbransjen, industrien eller konsumentene

Samfunnsbedriftene mener løsningen er en kombinasjon basert på flere virkemidler:

- Beholde dagens markedsløsning som har vist seg å fungere godt i normale tider
- Justere for ekstraordinære situasjoner, nasjonale og internasjonale
- Sikre tillit, trygghet og støtte til energitransformasjonen ved tilnærmet «makspris» (kundeforspektiv, ikke markedsintervensjon)

Det kan være tjenlig å sortere aktørene i markedet i grupper når det gjelder hvilket ansvar de bør ta og hva de bør gjøre i dagens situasjon. På et overordnet nivå mener Samfunnsbedriftene at følgende oversikt kan være gunstig som et utgangspunkt for videre drøfting.

Myndighetene

- Lage/videreføre en langsiktig sikringsordning for
 - Husholdninger
 - Næring med årsforbruk lavere enn 100.000 kWh
- Ekstraordinært høye strøminntekter til staten kan og bør brukes, helt eller delvis
- Enova – utvidede støtteordninger og andre tiltak
- Bidra til positiv holdning til fastprisavtaler
- Vurdere skatte og avgiftstrykkets andel av strømmregningen, herunder behov for fortsatt reduksjon av elavgiften

Kraftbransjen

- Håndtere støtteordninger
- Tilby fastprisavtaler
- Bygge mer nett (prissikring fungerer for dårlig, for både produsenter og kunder)
- Færre prisområder? Lite aktuelt i dagens akutte situasjon.

Husholdningene/konsumentene

- Inngå fastprisavtaler når det er naturlig
- Installere egen strømprduksjon, solceller
- Investere i enøk-tiltak
 - Varmepumpe
 - Isolering

Industrien

- Sørge for å prissikre kraftbehovet sitt
- Bidra med fleksibilitet i ekstreme situasjoner

Vurdering av tiltak

Dagens midlertidige støtteordning har slik vi oppfatter det, fungert relativt godt. Men den er ikke uten utfordringer, verken i innretning eller praktisk håndtering. Det antas at dette er godt kjent for OED.

Samfunnsbedriftene mener vi bør innføre et permanent sikkerhetsnett som sikrer husholdningene og energimålt næring, mot ekstremt høye strømpriser. I det følgende vil vi liste opp viktige punkter og omtale en del av dem.

Grunnleggende prinsipper for en strømstøtteordning

Samfunnsbedriftene mener en varig løsning bør ivareta følgende hensyn:

- Gi trygghet for kundene
- Være enkel å forstå
- Være enkel å håndtere for aktørene
- Motivere til fornuftig bruk av strøm
- I minst mulig grad forstyrre markedet
- Støtte og evt makspris skal kun omfatte kunder, ikke produsenter
- Likebehandle kunder og aktører i både kraft- og fjernvarmebransjen
- Oppleves som rettferdig

Rent praktisk foreslår vi følgende til utforming av en permanent strømstøtteordning

- Hvem skal omfattes av ordningen?
Husholdninger og næring med forbruk < 100.000 kWh bør inkluderes i ordningen. Næringskunder med energimålt forbruk kan ikke med rimelighet karakteriseres som profesjonelle innkjøpere av strøm og bør tilnærmet likebehandles med husholdninger. Fritidsboliger bør ikke inkluderes i ordningen.
- Hva bør maksforbruk pr mnd settes til for støtte?
Dagens volum på 5000 kWh/mnd for husholdninger har vist seg å fungere godt for ulike behov og boformer. Det vil samtidig gi målrettet støtte til mindre næringsaktører, men noe begrenset til større næringsaktører.
- På hvilket prisnivå skal ordningen slå inn?
Dagens nivå på 70 øre er et godt kompromiss mellom kundens behov og mye administrativt arbeid i forhold til støttebeløp, forårsaket av for lavt prisnivå. Et høyere innslagspunkt vil kunne stimulere flere til å inngå fastprisavtale, men også kunne oppleves som særlig belastende for de som uansett ikke kommer til å inngå dette av ulike årsaker.
- Hvilken støttesats bør en ha?
Dagens nivå på 80% oppleves i dag som en god løsning. Støtten dekker det aller meste av ekstreme priser, men det beholdes et incentiv til sparing av strøm. Ikke behov for endring.
- Bør støtte være uavhengig av husholdningens størrelse?
Ja, for enkelhets skyld.
- Bør fastprisavtaler unntas fra støtteordningen?
Ja. Det er ingen grunn utover forenkling, som tilsier at kunder med fastprisavtaler skal få støtte. Men vi er klar over at nettselskapene ikke har oversikt over strømvitalene som er inngått. Se ellers neste punkt.
- Bør støtten håndteres av bransjen?
Ja, det finnes ingen gode alternativer. Men det er langt fra åpenbart at det er nettselskapene som skal håndtere løsningen. For å kunne unnta fastprisavtaler fra støtte er det trolig nødvendig at ansvaret for ordningen flyttes over til kraftomsetterne.

- Bør den midlertidige strømstøtteleven tas inn i Energiloven, og med en egen forskrift?
Ja. Ordningen bør ha basis i energiloven og kunne justeres gjennom endring av en forskrift.

Ytterligere vurderinger

Dagens midlertidige løsning ivaretar mange av prinsippene vi mener er grunnleggende for en god framtidig løsning. Unntaket er primært manglende enkelhet for aktørene. Nettselskapets involvering er også et kompliserende ledd på flere måter, ikke minst for kundens mulighet til enkelt å forstå fakturaen.

Tross nevnte svakheter tyder mye på at det enkleste ville være å videreføre dagens ordning, men med noen justeringer.

Mange hevder at innslagspunktet på 70 øre er for høyt. Det kunne eksempelvis senkes til 50 øre, men med kun 50 % støtte opp til 100 øre og 80 % støtte for det overskytende. Et slik ordning vil gi stor trygghet, men er mindre oversiktlig og vil også slå inn oftere. Kanskje bra for kundene, men ikke for aktørene som skal håndtere ordningen.

I økonomisk forstand er det primært viktig å sikre kunden mot ekstremt høye priser over tid. Det taler også mot en gradert ordning med lavt innslagspunkt.

Dagens ordning gir støtte til alle kunder, uavhengig av kraftavtale. Det oppfattes av de fleste, som helt urimelig at kunder med lavt prisede fastprisavtaler får støtte og til dels utbetalt penger som en følge av at støtten er høyere enn summen av kraftpris og nettleie.

Så lenge støtteordningen håndteres av nettselskapene vil det være vanskelig å unngå dette. Det naturlige ville uansett være at kraftomsetterne håndterte ordningen. Myndighetene har vært svært skeptiske til dette, men OED bør likevel vurdere dette på nytt og eventuelt begrunne avviket fra det som ellers synes å være en absolutt forventning, nemlig at nettselskapene skal være helt koblet fra omsetningsselskapene.

I tillegg til en permanent støtteordning bør OED sørge for at nivået på elavgiften så langt det er mulig justeres i forhold til strømprisene. Dagens midlertidige nedjustering, som kun gjelder ut mars, bør vurderes videreført da vi ser at strømprisen også i de kommende månedene trolig vil ligge over 70 øre/kWh.

Konklusjon

Samfunnsbedriftene mener vi bør innføre et permanent sikkerhetsnett som sikrer husholdningene og energimålt næring, mot ekstremt høye strømpriser.

Vi stiller selvfølgelig gjerne opp i et møte for å utdype våre kommentarer.

Med vennlig hilsen

Cecilie Bjelland
Direktør
Samfunnsbedriftene Energi